

Frank Mechielsen
Directeur Feedback EU
Professor Meijerslaan 51
2285 HD Rijswijk

De heer Stefaan Decraene
CEO, Rabobank
Croeselaan 18, Utrecht, 3521 CB
cc: Leden Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen Rabobank

31 januari 2023

Geachte heer Decraene,

Ik schrijf u namens Feedback EU, Feedback Global, World Animal Protection Nederland, BankTrack en International Accountability Project over de financiering van industriële veehouderijbedrijven door de Rabobank. Wij wijzen u op het aanzienlijke en toenemende risico voor de Rabobank en haar leden door de financiering van industriële veehouderij en de slechte risico/winstverhouding van de sector.

In strijd met haar inzet voor de doelstellingen van het Akkoord van Parijs, het Nederlandse Klimaatakkoord en de ambitie om zich in te zetten voor duurzame landbouw en bossen is de Rabobank momenteel een van de grootste financiers ter wereld van industriële veebedrijven¹.

Tussen 2015 en 2021 heeft Rabobank miljarden aan financiële diensten geleverd aan 18 van 's werelds meest vervuilende industriële veehouderijbedrijven, waaronder het verstrekken van \$3,6 miljard aan bedrijfsleningen, het onderschrijven van bijna \$2 miljard aan obligatie-uitgiften, en het verstrekken van doorlopende kredietfaciliteiten.

In het rapport "Onze weg naar Parijs" benadrukt de Rabobank het belang om klimaatverandering aan te pakken en om doelstellingen voor de vermindering van broeikasgasemissies op te stellen voor sectoren met een hoge uitstoot. Hoewel het verminderen van financiering van de industriële veehouderij een van de meest effectieve opties is om dit te doen is dit niet opgenomen in de doelstellingen. De veeteelt is nu al verantwoordelijk voor minstens 16,5% van de totale uitstoot wereldwijd², en als de huidige trends doorzetten, zal de wereldwijde veeteeltindustrie tegen 2030 bijna de helft van het wereldwijde emissiebudget voor 1,5°C opgebruiken³. Dit betekent dat het beperken en ombuigen van de groei van de veeteeltsector noodzakelijk is om de ergste gevolgen van de klimaatcrisis te verzachten. De vijf grootste veeteeltbedrijven ter wereld stoten samen meer broeikasgassen uit dan Exxon Mobil⁴. Kortom, de klanten van de Rabobank in de industriële veehouderij zijn belangrijke aanjagers van klimaatverandering en ontbossing, en vergroten de risico's van voedselonzekeerheid, toekomstige pandemieën, schending van werknemersrechten en dierenwelzijn.

Bovendien heeft bijna geen van de klanten van de Rabobank in de industriële veeteeltsector plannen om hun absolute scope 3-emissies te verminderen, en geen van hen heeft plannen om hun veestapel te verminderen, terwijl dit de enige manier is waarmee vermindering van uitstoot en landgebruik mogelijk gemaakt kan worden⁵.

Associatie met grootschalige industriële veeteelt zal de reputatie en het bedrijf van de Rabobank schaden, zo ook het risico van inkomstenverlies en gestrande activa, ondanks het feit dat dit een relatief klein deel van de inkomsten van de Rabobank oplevert. Betrokkenheid bij en dialoog met industriële veeteeltbedrijven zal

waarschijnlijk beperkte resultaten opleveren; het kernbedrijfsmodel berust op de groei van de industriële vleesproductie⁶. Deze bedrijven worden geconfronteerd met gestrande activa wanneer overheden maatregelen nemen om de industriële veehouderij terug te schroeven en klimaatverandering de productiviteit van de sector beïnvloedt. Zo heeft Nederland onlangs een plan van 25 miljard euro geïntroduceerd om de veestapel te verminderen, heeft FAIRR berekend dat een CO2-belasting rundvleesbedrijven tot 55% van hun huidige inkomsten zou kosten⁷, en hittestress de Amerikaanse vee-industrie nu al 1,5 miljard dollar per jaar kost aan inkomsten⁸.

De Nederlandse overheid moet haar stikstofuitstoot tegen 2030 halveren volgens de instandhoudingsregels van de Europese Unie. Nederland heeft hiervoor een plan van €25 miljard geïntroduceerd om de veestapel te verkleinen^{9,10}. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft berekend dat deze ingreep zal leiden tot dertig procent minder vee in Nederland. In oktober 2022 heeft het Nederlandse parlement een motie aangenomen die financiële instellingen verplicht kredietrisico's als gevolg van gestrande activa te beheren, wat betekent dat zij verplicht zijn verliezen als gevolg van dit soort kredietrisico's zelf te dragen. Als de Nederlandse regering de motie zou aannemen en specifiek beleid zou ontwikkelen, zou de Rabobank een aanzienlijk deel van haar kredietportefeuille moeten afschrijven. Dit onderstreept de aanzienlijke regelgevingsrisico's die de Rabobank loopt door industriële veehouderijen te blijven financieren.

De Rabobank moet daarom met een tijdgebonden plan komen in overeenstemming met de klimaatwetenschap en andere duurzaamheidsdoelstellingen om al haar financiering voor industriële veeteelt te beëindigen - inclusief een onmiddellijke beëindiging van de financiering van uitbreiding van industriële veeteelt. Dit houdt in dat er geen nieuwe bedrijfsleningen aan deze bedrijven worden verstrekt, dat andere financiële diensten, zoals het overnemen van obligaties en het verstrekken van doorlopende kredietfaciliteiten worden beëindigd en dat wordt toegezegd in geen enkel industrieel veehouderijbedrijf te investeren in alle aandelen en obligaties.

Wij zouden graag een schriftelijke reactie ontvangen waarin wordt uiteengezet welke maatregelen de Rabobank zal nemen om de financiële steun aan de in de bijlage genoemde industriële veehouderijbedrijven te beëindigen, en op welke termijn. Als de Rabobank van plan is deze bedrijven te blijven financieren, zouden wij graag een toelichting ontvangen over hoe het besluit van de Rabobank verenigbaar kan zijn met het binnen veilige grenzen blijven van klimaatverandering en het stoppen van ontbossing, terwijl het dierenwelzijn wordt gewaarborgd.

Onze zusterorganisatie Feedback Global heeft de kwestie van investeringen in industriële veeteelt consequent aangekaart in de media - onder meer in de Financial Times¹¹, Bloomberg¹², de Guardian¹³ en de Independent¹⁴ - en wij zijn van plan om via de media, bankklanten, investeerders, beleidsmakers en financiële regelgevers de druk in Nederland op te voeren op instellingen die blijven investeren in industriële veeteelt.

In de bijlage vindt u meer informatie, waaronder een Engelstalig rapport met een fact sheet met onze zorgen over grote industriële veehouderijbedrijven waaraan de Rabobank financiële steun verleent.

Wij zien uit naar uw reactie en ontvangen graag vóór 20 februari een schriftelijke reactie op bovenstaande zorgen en vragen.

Met vriendelijke groet,

Frank Mechielsen, directeur, Feedback EU

Carina Millstone, directeur, Feedback Global

Dirk Jan Verdonk, directeur World Animal Protection Nederland

Hannah Greep, Banks & Nature Campaign Lead, BankTrack

Alexandre Andrade Sampaio, Global Lead on the Right to Development and Latin America and Caribbean coordinator of International Accountability Project.

¹ Feedback, 'Butchering the Planet: The Big-Name Financiers Bankrolling Livestock Corporations and Climate Change' (London: Feedback, 2020), <https://feedbackglobal.org/wp-content/uploads/2020/07/FeedbackReport-ButcheringPlanet-Jul20-HighRes.pdf>.

² Richard Twine, 'Emissions from Animal Agriculture—16.5% Is the New Minimum Figure', *Sustainability* 13, no. 11 (January 2021): 6276, <https://doi.org/10.3390/su13116276>.

³ Harwatt, H. (2019) 'Including animal to plant protein shifts in climate change mitigation policy: a proposed three-step strategy', *Climate Policy*. Taylor & Francis, 19(5), pp. 533–541. doi: 10.1080/14693062.2018.1528965.

⁴ GRAIN and IATP, 'Emissions Impossible: How Big Meat and Dairy Are Heating up the Planet' (GRAIN and the Institute for Agriculture and Trade Policy, 2018), <https://www.iatp.org/emissions-impossible>.

⁵ Feedback, 'It's Big Livestock Versus The Planet' (London: Feedback Global, 2020), <https://feedbackglobal.org/wp-content/uploads/2020/04/Feedback-Big-Livestock-versus-the-Planet-Final-April-2020.pdf>

⁶ Feedback defines industrial livestock companies as large companies who rely on meat and dairy production and processing for over 50% of their revenue.

⁷ Maria Lettini, 'Animal Agriculture Faces "Apollo 13" Climate Moment', Thomson Reuters Foundation, 18 May 2022, <https://news.trust.org/item/20220518164300-xndoq/>.

⁸ Ibid.

⁹ Senay Boztas, 'Have we reached 'Peak Meat'? Why one country is trying to limit its livestock?' *The Guardian*, 16 January 2023 https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/16/netherlands-european-union-regulations-livestock?CMP=tw_t_a-environment_b-gdneco

¹⁰ Breanne Deppisch, 'Netherlands buy out and close farms meet climate goals' *Washington Examiner*, November 29, 2022, <https://www.washingtonexaminer.com/policy/energy-environment/netherlands-buy-out-and-close-farms-meet-climate-goals>

¹¹ Financial Times, 'Meatpacker JBS Comes under Fire over 50% Emissions Rise', *Financial Times*, 21 April 2022, <https://www.ft.com/content/92904829-3a28-4d6e-aab7-467c625497c7>.

¹² Tatiana Freitas, 'Groups Urge Investors, Grocers to Drop JBS on Rising Emissions - Bloomberg', Bloomberg.com, 21 April 2022, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-04-21/groups-urge-investors-grocers-to-drop-jbs-on-rising-emissions>.

¹³ Sophie Kevany, 'Banks and Pension Funds among Investors Bankrolling Meat and Dairy', *The Guardian*, 9 July 2020, sec. Environment, <https://www.theguardian.com/environment/2020/jul/09/banks-and-pension-funds-among-investors-bankrolling-meat-and-dairy>.

¹⁴ Holly Bancroft, 'UK Councils Investing Millions in Factory Farming through Pension Funds', *The Independent*, 19 January 2022, <https://www.independent.co.uk/climate-change/news/divestment-farming-councils-climate-change-b1995481.html>.